

Kaposvár külhoni kulturális kapcsolatai

A kaposvári Csiky Gergely Színház és Kulturális Központ Kárpát-medencei tevékenysége

Az Együd Árpád Kulturális Központ

A Csiky Gergely Színház és Kulturális Központ Nonprofit Kft. által működtetett Együd Árpád Kulturális Központ a város és a térség kulturális életét és a közösségi művelődést szolgálja 1979 óta. Épülete 2011-ben, az Agóra-program keretében újult meg, és lett az ország első átadott agórája. A mintegy 5300 négyzetméteren közösségi, szórakozási és élmény funkció jelenik meg. A művészeti és próbatermeket, közösségi helyiségeket művészeti csoportok, civil szervezetek, szakkörök töltik meg élettel. A kiállítóterek közül a legjelentősebb a Vaszary Képtár, ahol nemzetközi színvonalú kiállítások kapnak helyet.

A kulturális központ valamennyi közművelődési alapszolgáltatást ellátja, közösségek, programok, tevékenységek sokaságát kínálva a látogatók számára. Az épületben megvalósuló művészeti programok, kézműves tevékenységek, népzenei és néptánc aktivitások, a minden korosztály számára szervezett előadások segítik a kulturális értékek

megismerését, a helyi hagyományok ápolását és élővé tételét.

A szervezet jelentős szerepet vállal az ingyenes, szabadtéri városi programok, fesztiválok szervezésében is, amelyek a színvonalas szórakoztatáson túl nagymértékben építenek a cselekvő részvételre, hogy ezzel is segítsék az értékek létrehozásának aktivitásait.

A kulturális központ együttműködő partnerei között megtalálhatók a város és a térség kulturális és köznevelési intézményei és szervezetei, művelődő és művészeti közösségei, valamint országos szakmai szervezetek. Tevékenysége során a külhoni nemzetrészek és az anyaország saját és egymás tevékenységeit erősítő aktivitásait Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatával, intézményeivel és a civil szervezetekkel együttműködve valósítja meg.

Testvérvárosi kapcsolat – Csíkszereda

Kaposvár szerteágazó nemzetközi kapcsolatrendszerrel rendel-

kezik, amelyben központi szerepet kapnak a testvérvárosi kapcsolatok. Ezek több síkon szerveződnek és kiterjednek a lakosság minden rétegére, az oktatási intézményektől a nyugdíjas szervezetekig. A város célja nemzetközi kapcsolatainak olyan irányú formálása, melynek keretében Kaposvár lakói és közösségei a legszélesebb körű és leghatékonyabb együttműködést tudják megvalósítani a testvér- és partnervárosok lakóival és közösségeivel.

A széleskörű kapcsolatok fenntartásával a város törekszik többek között kulturális, oktatási, sport és szociális területen a kapcsolatok kiépítésére, a jó és haladó tapasztalatok átvételére, civil szervezetek, intézmények nemzetközi kapcsolatokban rejlő lehetőségeinek javítására.

A kapcsolatfelvételek időpontja több testvérváros esetében az 1970-es, '80-as évekre esik, de erősödés 1990-től figyelhető meg. Ez az az év, amikor Csíkszeredával nem csak a kapcsolatfelvétel történt meg, de az elsők között létrejött a testvérvárosi szerződés is.

Visszatekintés

Az elmúlt három évtizedben a kulturális együttműködésekben kiteljesedő, elmélyült kapcsolat alakult ki Kaposvár és Csíkszereda között. Kaposvár kiemelt nagyrendezvényeire gyakran jön delegáció Csíkszeredáról, ahogy Kaposvárról is mindig érkezik delegáció a Csíkszeredai Városnapokra. A kaposváriak minden évben nagy létszámban utaznak a Csíksomlyói Búcsúra, a Csíksomlyói Búcsújárók kaposvári csoportjának szervezésében.

A 2000-es évektől több kulturális esemény valósult meg a két város között. A Kaposvári Tavaszi Fesztiválon többször vettek részt csíkszeredai kiállítók: 2002-ben nyílt a Kaposfüredi Galériában Berszán Márkos Zsolt, Botár László és Ferencz S. Apor kiállítása. 2003-ban ugyanitt állított ki Ferenc S. Apor és Lestyán Csaba.

Csíkszeredán Kaposvár város támogatásával és együttműködésével 2005. augusztus 4-én nyílt meg a Szász Endre Emlékiállítás, illet-

ve Kaposvár a festő emléktábláját is felavatta. A hivatalos delegáció mellett Kaposvárról több helyi lakos is részt vett a programokon.

2008-ban Ráduly Róbert polgármester részt vett Kaposvár Város Napján. Ugyanebben az évben nyílt meg Zsögödi Nagy Imre csíkszeredai festőművész kiállítása a kulturális központban.

„Január 22-én Csíkszereda Megyei Jogú Város Önkormányzata részéről delegáció látogatott el Kaposvár testvérvárosunkba. A látogatás keretében Csíkszereda Önkormányzata egy korábbi tervét valósította meg: magyarországi bemutató útjára indították a Zsögödi Nagy Imre festőművész alkotásaiból készült életműkiállítást (nagyobb olajfestményei, grafikái, portréi kaptak helyet a kiállítási anyagban). Ezzel tulajdonképpen testvérvárosunk korábbi gesztusát viszonzottuk, a 2005-ben a kaposváriak által szervezett és finanszírozott Szász Endre-kiállítást.”¹

2009-ben a Kaposvári Testvérvárosi Fotókiállításon Csíkszereda is bemutatkozott 10 képpel.

2010-ben a Hargita Állami Néptáncgyűttes fellépésére és Márton Ferenc csíkszeredai művész kiállítására került sor a Vaszary Galériában.

2012-ben a Csíkszeredai Fotóklub kiállítása nyílt a kulturális központban.

2013 szeptemberében, a Miénk a város fesztivál keretei között „Európai polgárság, testvérváros és kultúra” címmel testvérvárosi találkozót rendezett Kaposvár önkormányzata. 2013 a Polgárok Európai Éve volt, ehhez a kezdeményezéshez csatlakozott városunk is, amikor civil szervezeteinek és testvérvárosai delegációjának bevonásával többnapos kulturális és szakmai programot szervezett. A kisebb létszámú hivatalos delegációk mellett főleg testvérvárosi civil egyesületek képviselői és kulturális csoportok vettek részt a rendezvényen.

2014-ben Márton Árpád életművét ismerhették meg a kaposváriak a kulturális központ Vaszary Képtárában, a Rippl-Rónai Fesztiválhoz kapcsolódóan.

„A csíkszeredai festőművész, aki a '90-es évek elején bábáskodott a testvérvárosi kapcsolat létrejöttében, nem ismeretlen a kaposváriak számára. Az Élet-Jelek címmel több mint száz alkotást felvonultató életművét kaposvári tisztelői kérésére állította össze a művész. [...] »Még állunk, mi székelek, ott vagyunk, küzdünk, harcolunk, mintegy ezer éve a Kárpát-koszorú legkeletibb végein védjük a nyugati kereszténységet, még akkor is, hogyha a nyugati kereszténységet ez egyre inkább és egyre kevésbé érdekli« – mondta Ráduly Róbert. Majd hozzátette: »Mi valóban harcolunk, és ebben a harcban Kaposvár mindenkoron fontos szövetségeseink volt.«²

Ráduly Róbert kitüntetése

- 1 Magyarországi útjára indult a Zsögödi Nagy Imre életmű-kiállítás. In: Csíkszereda. Az Önkormányzat és a Városháza havi kiadványa. Új sorozat, XV. évfolyam, 2. szám, 2008. p. 5. <https://adoc.pub/1-la-a-a-ja-hi-i-bl-hej-co-hi-ja-e-bhijhk-jkh-i-5fea-oe-o-ac.html>
- 2 Márton Árpád életműve Kaposváron. In: Csíkszereda. Az Önkormányzat és a Városháza havi kiadványa. Új sorozat, XXI. évfolyam, 5. szám, 2014. p. 3. <https://adoc.pub/csiksomlyoi-pnksdi-bucus-2014-hasznos-tudnivalok.html>

Rippl-Rónai-kiállítás Erdélyben

Ugyanebben az évben Rippl-Rónai-kiállítás nyílt Csíkszeredán a kaposvári Rippl-Rónai Múzeum anyagából, kaposvári delegáció részvételével.

„Csíkszereda és Kaposvár között kulturális vonatkozásban nagyon jó testvérvárosi kapcsolatok léteznek – hangsúlyozta Ráduly Róbert Kálmán, aki ebben a tekintetben az utóbbi évekről készített mérleget. Mint mondta, 2005-ben a csíki múzeum a csíkszeredai származású Szász Endre festőművésznek tárlatát fogadta, Kaposvárra pedig 2008-ban Zsögödi Nagy Imre-vándortárlatot sikerült eljuttatni.”³

2016-ban a Csíkszeredához közeli Szentegyházi Gyermekfilharmónia látogatott Kaposvárra, az adventi programra. A város főterén, majd a Szivárvány Kulturpalotában tartott koncert nemcsak nagyszerű zenei élményt nyújtott, hanem szívet és lelket melengetően szólt a hallgatósághoz.

„A Magyar Örökség Díjas, 140 tagú Szentegyházi Gyermekfilharmónia iskolai gyermekénekkarból és gyermekzenekarból alakult zenei együttes. Az együttest Haáz Sándor tanár 1982-ben alakította meg, egyesítve az erdélyi, Hargita

megyei Szentegyháza 1. számú (ma Mártonffi János nevét viselő) általános iskolájának kórusát és az elsősorban fúvósokból és vonósokból álló zenekarát. A Gyermekfilharmónia nevet 1983-ban vette fel az együttes.”⁴

2018-ban Csíkszereda és Kaposvár testvérvárosi kapcsolatának fejlesztéséért, amellyel hozzájárult

Kaposvár hírnevének öregbítéséhez, Kaposvár Megyei Jogú Város Közgyűlése a „Pro Urbe Kaposvár” kitüntetést adományozta **Ráduly Róbert Kálmán** csíkszeredai polgármesternek.

Civil kapcsolatok a Kárpát-medencében

A kulturális központ több olyan civil szervezet működésének helyszínét biztosítja, melyek széles körű tevékenységgel rendelkeznek a Kárpát-medencében.

A Somogy Táncegyüttes szakmai tevékenysége sok szalon köztödi a határon túli magyarsághoz, helyi kisközösségekhez. Erdélyi kapcsolataik alapján néprajzi gyűjtőutakon vettek részt (pl. Nyárád-magyaróson, Nyárádselyén, Gyimesközéplekon, Vajdaszentiványban), néptáncelőadásaiikkal színesítették többek között Csíkszereda, Csíkszentkirály kulturális palet-

Szekelyföldi angyalok

- 3 Szócs Lóránt: Kaposvár Nagy Imréje Csíkbán. 2014. június 5. <https://szekelyhon.ro/muvelodes/kaposvar-nagy-imreje-csikban#>
- 4 Székelyföldi angyalok a Szivárványban. 2016.12.18. <https://kaposvarmost.hu/hirek/kaposvari-hirek/2016/12/18/szekelyfoldi-angyalok-a-szivarvanyban.html>

táját. A minél hitelesebb színpadi megjelenés érdekében erdélyi népviseleteik számos darabját határon túli kézművesekkel készítették.

A Somogy Zenekar tagjai nemcsak környezetünk fiataljainak tolmácsolják a Kárpát-medence népzenei örökségét, hanem a határon túli kisközösségek szakmai képzésében is részt vettek. Legutóbb 2018–2020 között népzeneoktatóként, Horvátország és a Vajdaság magyarlakta településein zajló pályázati projektben vettek részt, ahol a népzene iránt érdeklődő fiatalokat oktatták, majd esténként táncházakat tartottak. A zenekari tagok között található vajdasági és erdélyi származású népzeneész is.

A Kapos-Art Képző- és Iparművészeti Egyesület tagsága nem csupán a város és a térség művészeiből áll, hanem határon túli alkotók is találhatók köztük. Kiállítási tevékenységükben fontos szerepet töltenek be a határon túli magyarlakta területeken szervezett kiállítások. 1995-ben, 2004-ben, 2009-ben, 2011-ben, 2019-ben Nagyváradon, 1999-ben Kolozsváron, 2004-ben Zilahon, Nagybányán, Aradon, 2016-ban és 2017-ben Dunaszerdahelyen, 2018-ban Marosvásárhelyen és Slatinában mutatkoztak be, miközben csoportos kiállításaiikon, valamint az általuk szervezett nemzetközi Mail Art, illetve Grotoszki pályázataikon rendszeresen vesznek részt határon túli magyar alkotók is. E kiállítások jelentős részének a kulturális központ ad otthont.

A Kárpát-medencei Magyarok Baráti Társasága tevékenysége középpontjában a határon túli kapcsolatok állnak. Kiemelkedő jelentőségű programjuk az évente megrendezett szavalóverseny, mely kezdetekben magyar és román műveket helyezett középpontba, és a gyermekkorosztály számára szól. Az utóbbi években magyar nyelvű műveket mondanak a versmondók, akik között – a gyermekek mellett – a nyugdíjas korosztály is megjele-

Somogy Táncegyüttes, kalotaszegi viselet (fotó: Koch Máté)

nik. A kaposvári és somogyi résztvevők mellett több alkalommal érkeztek versenyzők Déváról, Kézdivásárhelyről, Köröstarhányból, Belényesből is.

Jelenkor és jövő

Az elmúlt évben, a Trianoni békediktátum 100 éves évfordulójára emlékezve, a Rippl-Rónai Fesztivál előkészítése során a kulturális központ több, határon túli művészeti csoport bemutatkozását tervezte. A sikeres kapcsolatfelvételt azonban már nem követhette a megvalósítás, hiszen a pandémia ezt megakadályozta.

Ebben az évben azonban a Csíksomlyói Búcsújárók kezdeményezésére Márton Áron-szobrot állítottak Kaposváron közadako-

zással, melyet a csíkszeredai Márton Áron-szobor inspirált. A meghívott erdélyi delegációk – szintén a pandémia miatt – nem tudtak részt venni az eseményen. Idén augusztusban, a Márton Áron püspök születése 125. évfordulóján tartott megemlékezésen Sógor Enikő alpolgármester vett részt, a szobor avatójának első évfordulóján tartott megemlékezésre pedig Csíkszentkirályról érkezett delegáció.

A kulturális központ szolgáltatásai megszervezésében, valamint a városi nagyrendezvények szervezésében figyelmet fordít a külföldi magyar előadóművészek, művészeti aktivitások bevonására, a meglévő kapcsolatok elmélyítésére. Tevékenységeiben a jövőben is segítséget kíván nyújtani a civil szervezetek Kárpát-medencei kapcsolatainak elmélyítéséhez.

SZALAY LILLA népművelő, magyar szakos általános iskolai tanár, kulturális mediátor. 1986-tól egészen az intézmény megszűntetéséig, 2007-ig a Somogy Megyei Művelődési Központ munkatársa. 2007. április 1-től a jogutód Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága munkatársa, majd a közművelődési osztály vezetője. 2013–2016 között a Nemzeti Művelődési Intézet Somogy Megyei Irodájának vezetője. 2016 októberétől az Együd Árpád Kulturális Központ igazgatója. Jelenleg a Csiky Gergely Színház és Kulturális Központ közművelődési igazgatója.